

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра іноземної філології і перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ»
Декан гуманітарно-педагогічного
факультету Інна САВИЦЬКА
2024 р.

СХВАЛЕНО»
на засіданні кафедри іноземної
філології і перекладу
Протокол № 9 від 24.05.2024 р.
Завідувач кафедри
Світлана АМЕЛІНА

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Англійська мова та друга іноземна»
Юлія МАРКОВА
Гарант ОП «Німецька мова та друга іноземна»
Олександр АРТЬОМЦЕВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

Галузь знань 03 «Гуманітарні науки»
Спеціальність 035 «Філологія»
Освітня програма «Англійська мова та друга іноземна», «Німецька мова та друга іноземна»
Факультет гуманітарно-педагогічний
Розробники Москаленко О.І., доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземної філології і перекладу;

Київ – 2024

Опис навчальної дисципліни

Актуальні проблеми перекладознавства

(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Magister</i>	
Спеціальність	035 «Філологія», спеціалізація 035.041 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно); перша – англійська)» 035 «Філологія», спеціалізація 035.043 «Філологія (германські мови та літератури (переклад включно); перша – німецька)»	
Освітня програма	«Англійська мова та друга іноземна мова», «Німецька мова та друга іноземна мова»	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	Залік	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Курс (рік підготовки)	1 р.н.	1 р.н.
Семестр	2	2
Лекційні заняття	16	8
Практичні, семінарські заняття	30	4
Лабораторні заняття	-	-
Самостійна робота	74	108
Індивідуальні завдання	-	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	3	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета – сформувати у здобувачів-магістрів глибоке розуміння сучасних наукових підходів, тенденцій і проблем у перекладознавстві, розвинути аналітичне мислення та здатність до критичного осмислення теоретичних і практичних аспектів перекладу, а також підготувати їх до самостійної дослідницької та професійної діяльності в умовах міжкультурної комунікації.

Завдання – ознайомити студентів із сучасними тенденціями та проблемами перекладознавства; сформувати навички критичного аналізу наукових досліджень у сфері перекладу; розвинути компетенції щодо застосування сучасних методів і підходів у перекладацькій діяльності; навчити студентів аналізувати та вирішувати проблеми міжкультурної комунікації у перекладі; ознайомити з особливостями перекладу різних текстових жанрів та стилів; вдосконалити навички практичного

перекладу та адаптації текстів з урахуванням соціокультурних та прагматичних аспектів; сприяти розвитку дослідницьких навичок студентів у сфері перекладознавства.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, фольклористики, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень та/або інноваційних розробок у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

2. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Теоретичні та методологічні засади сучасного перекладознавства														
Тема 1. Вплив технологій на процес перекладу:	1		2	4			10		1	1				20
Тема 2. Інтермедіальність у перекладі: перетворення тексту через мистецтво та медіа.	3		2	4			10		1	1				20
Тема 3. Гендерні аспекти перекладу: інтерпретація та трансформація гендерної ідентичності у текстах	5		2	4			10		1					8
Тема 4. Переклад гумору: виклики інтерпретації мовної гри та культурних реалій	7		2	4			10		1					6
Разом за змістовим модулем 1		64	8	16			40		4	2				54
Змістовий модуль 2. Актуальні проблеми та тенденції в теорії і практиці перекладу														
Тема 1. Етнічні та міжкультурні аспекти перекладу: виклики та стратегії	9		2	4			10		1					10
Тема 2. Проблеми перекладу термінології у різних галузях науки та технологій.	11		2	4			10		1	1				10
Тема 3. Медичний переклад у часи глобальних пандемій	13		2	4			10		1					14
Тема 4. Переклад під час воєнних конфліктів: роль перекладача у дипломатії та медіа	15		2	2			4		1	1				20
Разом за змістовим модулем 2		56	7	14			35		4	2				54
Усього годин		120	16	30			74		8	4				108

3. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість
1	Вплив технологій на процес перекладу: автоматизація та штучний інтелект.	4
2	Інтермедіальність у перекладі: перетворення тексту через мистецтво та медіа.	4
3	Гендерні аспекти перекладу: інтерпретація та трансформація гендерної ідентичності у текстах	4
4	Переклад гумору: виклики інтерпретації мовної гри та культурних реалій	4
5	Етнічні та міжкультурні аспекти перекладу: виклики та стратегії	4
6	Проблеми перекладу термінології у різних галузях науки та технологій.	4
7	Медичний переклад у часи глобальних пандемій	4
8	Переклад під час воєнних конфліктів: роль перекладача у дипломатії та медіа	2

4. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Розвиток автоматизованого та машинного перекладу: сучасні тренди та перспективи	5
2	Порівняльний аналіз перекладу кіносценаріїв: дубляж vs. субтитрування	5
3	Фемінітиви у перекладі: проблема адаптації в різних мовах	5
4	Мовна гра та ідіоми у перекладі гумористичних творів	5
5	Проблема еквівалентності у перекладі етнокультурних концептів	5
6	Термінологічна варіативність у науково-технічному перекладі	5
7	Особливості перекладу документів та інформаційних матеріалів під час пандемій	5
8	Емоційна нейтральність та упередженість у військовому перекладі	5
9	Роль штучного інтелекту в аудіовізуальному перекладі	5
10	Мультиmodalність у перекладі: текст, зображення, звук	5

11	Маніпуляції у політичному перекладі: випадки та стратегії	5
12	Особливості локалізації відеоігор та мобільних додатків	4
13	Міжкультурні конфлікти у дипломатичному перекладі	5
14	Переклад юридичних документів у контексті міжнародного права	5
15	Етичні дилеми перекладача під час роботи в умовах кризових ситуацій	5
	Всього	74

Зразки контрольних питань, тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Як автоматизовані системи впливають на якість та швидкість перекладу?
2. Які головні переваги та недоліки використання штучного інтелекту в перекладі?
3. Чим відрізняється нейромережевий машинний переклад від статистичного?
4. Які виклики стоять перед перекладачами у зв'язку з автоматизацією галузі?
5. Як САТ-інструменти (Computer-Assisted Translation) змінюють процес перекладу?
6. Як адаптація літературного твору у кіно впливає на його переклад?
7. Які стратегії використовуються при перекладі коміксів та графічних романів?
8. У чому складність перекладу пісенних текстів для мюзиклів та кінофільмів?
9. Як можна передати невербальні елементи культури у перекладі аудіовізуального контенту?
10. Які труднощі виникають під час перекладу відеоігор?
11. Як мовні особливості гендеру впливають на переклад текстів?
12. Які основні виклики виникають при перекладі феміністичних текстів?
13. Як перекладач може зберегти гендерну нейтральність у текстах?
14. Чому важливо враховувати гендерні аспекти при перекладі історичних документів?
15. Які підходи до перекладу гендерно маркованої лексики є найбільш ефективними?
16. Чому переклад гумору є складнішим за переклад інших текстів?
17. Які стратегії використовуються для адаптації каламбурів та мовної гри?
18. Як культурні відмінності впливають на сприйняття гумору в перекладі?
19. Чому переклад сатири може спричинити політичні або соціальні наслідки?
20. Як локалізація впливає на переклад комедійних шоу та стендап-виступів?
21. Як перекладач може передати культурно-специфічні реалії у тексті?
22. Які проблеми виникають при перекладі фольклорних текстів?
23. Чому важливо зберігати етнічну ідентичність в художньому перекладі?
24. Які методи допомагають уникнути етноцентризму у перекладі?

25. Як адаптувати реалії маловідомої культури для широкого кола читачів?
26. Як досягти точності при перекладі вузькоспеціалізованих наукових термінів?
27. Чому стандартизація термінології важлива для перекладацької діяльності?
28. Які проблеми можуть виникнути при перекладі термінів у міждисциплінарних дослідженнях?
29. Які методи застосовуються для адаптації нової термінології?
30. Як штучний інтелект допомагає в автоматизованому перекладі наукових статей?
31. Які основні виклики виникають під час перекладу медичних текстів у період пандемій?
32. Як точність медичного перекладу впливає на ефективність міжнародної боротьби з пандеміями?
33. Чому важливо дотримуватися термінологічної узгодженості при перекладі медичних документів?
34. Як перекладачі долають проблему відсутності еквівалентів для нових медичних термінів?
35. Яка роль перекладача у поширенні достовірної медичної інформації серед різних мовних спільнот?
36. Які етичні дилеми можуть виникати перед перекладачем у зоні воєнного конфлікту?
37. Яку роль відіграє перекладач у міжнародних переговорах під час воєнних дій?
38. Які особливості має переклад військової та дипломатичної термінології?
39. Як дезінформація та пропаганда можуть впливати на перекладацьку діяльність у воєнний час?
40. Чому професійна підготовка військових перекладачів є критично важливою у збройних конфліктах?

Зразки контрольних тестів

1. Яка з перелічених програм є прикладом автоматизованої системи перекладу (CAT-інструменту)?
 - a. Trados
 - b. Google Translate
 - c. Grammarly
2. Яка основна етична проблема використання штучного інтелекту у перекладі?
 - a. Висока вартість програмного забезпечення
 - b. Порушення авторських прав та конфіденційності
 - c. Труднощі у вивченні нових технологій
3. Який основний виклик стоїть перед перекладачем під час адаптації літературного твору для кіно?
 - a. Точне відтворення кожного слова тексту
 - b. Передача змісту з урахуванням особливостей кінематографічного мистецтва

с. Відмова від усіх стилістичних засобів

4. Який із наведених елементів є найважливішим при перекладі аудіовізуального контенту?
 - a. Синхронізація перекладу із візуальними та аудіоелементами
 - b. Дослівний переклад усіх реплік
 - c. Використання лише стандартної термінології
5. Чому гендерно-маркована лексика викликає труднощі у перекладі?
 - a. Через відсутність гендерних еквівалентів у різних мовах
 - b. Через складність граматичного аналізу
 - c. Через необхідність використання сленгової лексики
6. Який підхід є основним у феміністичній критиці перекладу?
 - a. Відмова від гендерної нейтральності у текстах
 - b. Урахування гендерної ідентичності та ролі жінок у мові
 - c. Використання лише маскулінних форм
7. Чому гра слів важко піддається перекладу?
 - a. Через різні фонетичні, морфологічні та семантичні особливості мов
 - b. Через складність граматичних структур
 - c. Через неможливість адаптації культурного контексту
8. Який із методів найчастіше застосовують для передачі гумору в перекладі?
 - a. Дослівний переклад
 - b. Локалізація та адаптація до цільової культури
 - c. Використання неологізмів
9. Яка стратегія перекладу етнокультурних понять найбільш ефективна?
 - a. Калькування
 - b. Описовий переклад або транскрипція
 - c. Використання аналогів з іншої культури
10. Що є ключовим під час уніфікації термінології у професійних сферах?
 - a. Використання виключно англійських термінів
 - b. Узгодження термінів із міжнародними стандартами
 - c. Вільний вибір термінів перекладачем
11. Яка проблема найчастіше виникає при перекладі науково-технічних текстів?
 - a. Відсутність загальноприйнятих стандартів у галузі
 - b. Складність синтаксичних конструкцій
 - c. Необхідність використання просторічної лексики
12. Яка проблема найчастіше виникає під час перекладу етнокультурних реалій?
 - a. Відсутність повного еквіваленту в мові перекладу

- b. Надмірна стандартизація термінології
- c. Використання універсальних понять

13. Чому точність у перекладі медичних текстів є критично важливою?

- a. Через юридичну відповідальність за можливі помилки
- b. Через необхідність використання простих конструкцій
- c. Через високий рівень суб'єктивності медичних термінів

14. Яке основне завдання військового перекладача в зоні конфлікту?

- a. Передача емоційного забарвлення промов
- b. Забезпечення точності та нейтральності в перекладі
- c. Адаптація військових термінів до культурного контексту

15. Який аспект політичного дискурсу найчастіше піддається маніпуляції у перекладі?

- a. Лексичний вибір та інтерпретація слів
- b. Технічні характеристики мови
- c. Граматична структура тексту

5. Методи навчання.

Словесні: пояснювально-ілюстративний метод, репродуктивний; **наочні:** демонстративний, ілюстративний; **практичні:** метод проблемного викладення, частково-пошуковий, або евристичний, дослідницький, аналітичний, дедуктивний. **Активні методи навчання:** диспут, дискусія, мозковий штурм, рольові ігри тощо.

6. Форми контролю.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до **календарного тематичного плану викладання дисципліни**, де зазначено види і терміни контролю.

Для обліку і реєстрації показників успішності використовується рейтингова відомість успішності студентів.

Методи усного контролю - це бесіда, розповідь, роз'яснення, читання тексту. Усний контроль як поточний проводиться на кожному занятті в індивідуальній, фронтальній або комбінованій формі. Контроль органічно поєднується з повторенням пройденого, є засобом для закріплення знань та умінь, розвитку мови, пам'яті, мислення студентів.

Методи письмового контролю (самостійна і контрольна робота, твір, есе, реферат) забезпечують глибоку і всебічну перевірку засвоєння матеріалу, оскільки вимагають комплексу знань і умінь студента. У письмовій роботі студентові необхідно показати і теоретичні знання, і вміння застосовувати їх для розв'язування конкретних завдань, проблем, давати оцінку.

Дидактичний тест (тест досягнень) - це набір стандартизованих завдань з визначеного матеріалу, який встановлює ступінь засвоєння його студентами.

7. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 26.04.2023 р. протокол № 10)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни **К_{дис}** (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи **R_{НР}** (до 70 балів): $R_{дис} = R_{НР} + R_{ат}$.

8. Навчально-методичне забезпечення

Основна:

1. Шевченко, В. О. (2020). Переклад у контексті міжкультурної комунікації: теоретичні і практичні аспекти. Київ: Вид-во КНУ.
2. Зінченко, Л. І. (2019). Адаптація культурних реалій в перекладі: методи та стратегії. Харків: Паралель.
3. Коваленко, Т. В. (2021). Переклад науково-технічних текстів: проблеми та тенденції. Київ: Академвидав.
4. Матвіїшина, І. В. (2022). Теорія і практика перекладу в умовах глобалізації. Львів: Вид-во ЛНУ ім. І. Франка.
5. Романчук, О. В. (2020). Переклад у сфері медіа та журналістики: культурні та професійні виклики. Київ: Видавництво "Наукова думка".
6. Соловійова, І. Б. (2020). Переклад гумору: виклики та стратегії. Харків: Видавництво ХДПУ.
7. Савченко, М. П. (2019). Переклад і міжкультурна комунікація. Чернівці: Книги – ХХІ.
8. Васильєва, Л. П. (2020). Переклад в умовах глобалізації: методи та підходи. Київ: Академвидав.
9. Орлов, С. О. (2018). Когнітивний підхід до перекладу: теорія і практика. Дніпро: Видавництво ДНУ.
10. Кравченко, Т. І. (2019). Історія та теорія перекладу. Київ: Наукова книга.
11. Кочерга С., Вісич О. Літературознавча інтермедіальність: генеза і сучасні горизонти. Навчальний посібник для здобувачів вищої освіти. Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2023. 286 с.

12. Moskalenko O., Leleka T. (2020). Angloamericanisms in Ukrainian as Language Globalization Manifestation. Monograph. «ПОЛІМЕД-Сервіс», Ukraine [POLIMED-Service]. 246 p. (in English)

13. Редко В. Г. (2020). Конструювання змісту шкільних підручників з іноземних мов : монографія / В. Г. Редко. – Київ : Інститут педагогіки НАПН України.

14. Астрахан Н. І. (2021). Теорія літератури: основи, традиції, актуальні проблеми : навчальний посібник. К. : Видавничий дім Дмитра Бурого.

Допоміжна:

15. Кузьменко, І. О. (2015). Основи теорії перекладу. Київ: Либідь.

16. Нечипоренко, В. І. (2018). Актуальні проблеми перекладознавства: теорія і практика. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна.

17. Коваленко, Т. М. (2017). Перекладознавство: історія, теорія, практика. Київ: Вид-во КНУ.

18. Гроссман, І. В. (2014). Переклад як міжкультурна комунікація. Львів: Видавничий дім "Студія Л".

19. Мельник, Н. В. (2016). Аналіз мовних стратегій при перекладі літературних текстів. Київ: Видавництво "Вища школа".

20. Москаленко, О. (2024). Розвиток креативності у навчанні фахової лексики майбутніх перекладачів засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Інноваційна педагогіка.. № 73. С. 170–174.

21. Москаленко, О. (2024). Роль емоційного інтелекту в підготовці майбутніх перекладачів художньої літератури. Актуальні питання гуманітарних наук, № 77, Т.2.

22. Федорова, О. В. (2017). Гендерні аспекти перекладу. Харків: Прапор.

23. Курило, Л. О. (2015). Переклад в науці та техніці. Київ: Вища освіта.

24. Галицька, І. В. (2014). Методи адаптації культурних реалій при перекладі. Львів: Видавництво ЛНУ.

25. Сидоренко, Ю. О. (2018). Переклад як мистецтво: художній і науковий підходи. Одеса: Понтон.

26. Петрова, Л. В. (2016). Переклад у медичних та технічних сферах. Київ: Медицина.

27. Іванова, М. І. (2017). Переклад літературного тексту: теорія і практика. Львів: Світ.

28. Бондар, В. М. (2015). Теорія машинного перекладу: проблеми та перспективи. Київ: Наукова думка.

29. Baker, M. (2018). In Other Words: A Coursebook on Translation. London: Routledge.

30. Newmark, P. (2016). A Textbook of Translation. London: Prentice Hall.

31. Hatim, B., & Mason, I. (2017). Discourse and the Translator. London: Routledge.

32. Pym, A. (2015). Exploring Translation Theories. London: Routledge.

33. Venuti, L. (2017). The Translator's Invisibility: A History of Translation. London: Routledge.

8. Рекомендовані джерела інформації

<https://breakingnewsenglish.com>

<https://www.thesaurus.com>

<https://mini-ielts.com/listening>

<https://www.youtube.com/user/bbclearningenglish>

<https://euraxess.ec.europa.eu/>

<https://en.islcollective.com/english-esl-video-lessons>

<https://cutt.ly/uk>

<https://www.swedishclub.com/loss-prevention/cases/case-studies/>

<https://www.iwm.at/>